

Úvodní stránka>Soudní řízení>Občanskoprávní věci>Uznávání a výkon soudních rozhodnutí>Jak vymáhat soudní rozhodnutí?

Jak vymáhat soudní rozhodnutí?

Portugalsko

1 Co znamená výkon soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních?

Výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech spočívá v právním úkonu navrženém věřitelem nebo stranou požadující výkon vůči dlužníkovi nebo osobě, vůči níž je výkon navrhován, přičemž věřitel žádá soud o výkon rozhodnutí v souvislosti se splněním určitého závazku vůči své osobě. Výkon soudních rozhodnutí může mít tři cíle: zaplacení peněžitě částky, vydání určité věci, provedení či neprovedení určitého úkonu.

Výkon může mít podobu standardního soudního řízení (které může být běžné, zkrácené nebo jedinečné) či zvláštního soudního řízení.

Veškerá vykonávací řízení týkající se zaplacení peněžitě částky mají podobu běžných standardních soudních řízení, s výjimkou řízení uvedených níže, která mají podobu zkrácených řízení, a vykonávacích řízení týkajících se výživného, která mají podobu zvláštních řízení.

Zkrácená řízení se používají v rámci vykonávacích řízení týkajících se zaplacení peněžitě částky na základě:

nálezu rozhodčího soudu nebo rozhodnutí soudu v případech, kdy takový náleze či rozhodnutí nelze vykonat v rámci samotného řízení,

návrhu na vydání platebního rozkazu, k němuž byl připojen exekuční titul,

mimosoudního exekučního titulu týkajícího se nesplněného peněžitého závazku zaručeného hypotékou či zástavním právem,

mimosoudního exekučního titulu týkajícího se nesplněného peněžitého závazku, jehož hodnota nepřesahuje dvojnásobek hodnoty, pro niž je příslušný soud prvního stupně.

I když je vydán jeden z výše uvedených exekučních titulů, použije se v následujících případech běžné, a nikoli zkrácené řízení:

vymáhání alternativního závazku, v závislosti na možnosti nebo stavu,

případy, kdy závazek, který má být vymáhán, vyžaduje vypořádání ve fázi výkonu a toto vypořádání nezávisí na jednoduchém aritmetickém výpočtu,

případy, kdy existuje jiný exekuční titul než rozsudek pouze proti jednomu z manželů, a kdy strana navrhuje výkon ve svém návrhu uvádí, že dluh je společný,

vykonávací řízení zahájená pouze proti subsidiárnímu dlužníkovi, který se nezřekl práva požadovat, aby nucený výkon směřoval nejprve vůči hlavnímu dlužníkovi (*beneficio da excussão prévia*).

Vykonávací řízení týkající se vydání určité věci a provedení určitého úkonu mají podobu jednotného standardního řízení.

Nucený výkon týkající se vydání určité věci je možné změnit ve výkon týkající se zaplacení peněžitě částky, nelze-li nalézt věc, kterou by strana požadující výkon měla obdržet. V takovém případě strana požadující výkon může v témž řízení požadovat zaplacení hodnoty věci, která měla být vydána, a uhrazení ztráty vzešlé z jejího nevydání.

Nucený výkon týkající se provedení určitého úkonu je možné změnit ve výkon týkající se zaplacení finanční částky, pokud strana požadující výkon požádá o náhradu utrpěné škody a zaplacení příslušné částky.

Vykonávací řízení týkající se výživného má podobu zvláštního řízení, přičemž:

strana požadující výkon může požádat, aby jí byl přiznán určitý podíl z finančních částek, výplat mzdy či důchodu, které pobírá osoba, vůči níž je navrhován výkon, nebo aby jí bylo přikázáno nájemné náležející dlužníkovi za účelem úhrady dlužných či splatných splátek, přičemž takové přiznání či přikázání je nezávislé na zabavení,

pokud strana požadující výkon požádá, aby jí byly přiznány výše uvedené finanční částky, výplaty mzdy či důchodu, je subjekt odpovídající za provádění plateb nebo zpracování příslušných výplatních pásek informován o tom, že má přiznanou část vyplatit přímo straně požadující výkon,

pokud strana požadující výkon požádá o přikázání nájemného, musí uvést majetek, jehož se takový výkon týká, a vykonavatel (*agente de execução*) jej provede ve vztahu k majetku, který pokládá za dostatečný pro uhrazení dlužných a splatných plateb. Osoba, vůči níž je navrhován výkon, může být za tímto účelem vyslechnuta,

strana, na niž se výkon vztahuje, je vždy předvolána poté, co bylo provedeno zabavení, a její námitka proti výkonu či postihu nemá na výkon odkladný účinek.

Vykonávací řízení je stanoveno v člancích 550 a 551 (Formy řízení – Vykonávací řízení), 703 až 777 (Vykonávací řízení) a v člancích 933 až 937 (Zvláštní výkon rozhodnutí v souvislosti s výživným) občanského soudního řádu (Código de Processo Civil), jež jsou dostupné [zde](#).

2 Které orgány mohou provádět exekuci a výkon rozhodnutí?

Příslušnými orgány pro nucený výkon jsou soudy a soudní vykonavatelé.

Výkon samotný probíhá prostřednictvím soudního vykonávacího procesu, v němž jsou soudy příslušnými orgány, kterým napomáhají vykonavatelé. Kromě soudního procesu stanoví zákon také „mimosoudní předexekuční postup“ (*procedimento extrajudicial pré-executivo*), který je volitelný a věřitel jej může využít v případě splnění určitých požadavků. Příslušnými orgány pro předexekuční postup jsou vykonavatelé.

Soudní vykonávací řízení

Nucený výkon začíná předložením návrhu na výkon rozhodnutí soudu. Vzor a náležitosti podání návrhu na výkon rozhodnutí jsou stanoveny ve vyhlášce vlády, vyhláška (Portaria) č. 282/2013 ze dne 29. srpna 2009, které upravuje různé aspekty občanskoprávních návrhů na výkon rozhodnutí (ve znění – k datu revize tohoto informačního přehledu – nařízení č. 239/2020 ze dne 12. října 2020) a je dostupné [zde](#).

Formuláře, které může strana požadující výkon použít v případech nevyžadujících právní zastoupení advokátem, advokátním koncipientem anebo právním zmocněncem, jsou k dispozici na [portálu CITIUS](#)

návrh na výkon,

návrh na výkon odsuzujícího soudního rozhodnutí.

Vykonavatel musí být jmenován stranou požadující výkon. Pokud tak uvedená strana neučiní, jmenuje soudní tajemník vykonavatele automaticky a na základě náhodného výběru. Ve výjimečných případech stanovených v zákoně může povinnosti vykonavatele zastávat soudní úředník (*oficial de justiça*).

Obecně je rozdělení kompetencí mezi soudem a vykonavatelem následující:

Vykonavatel provádí veškeré formality spojené s nuceným výkonem, které nejsou přiděleny soudnímu tajemníkovi nebo nespádají do pravomoci soudce, a patří k nim zejména předvolání, obsílky, zveřejňování, nahlížení do databází, zabavení a jejich záznam, vypořádání a platby.

I po skončení řízení musí vykonavatel zajistit, aby byly provedeny úkony vyplývající z řízení, které vyžadují jeho zásah.

Kromě pravomocí výslovně stanovených zákonem odpovídá soudní tajemník za plynulý chod administrativních záležitostí a průběh procesu a za provádění soudních příkazů, jak s ohledem na předběžnou fázi, tak na určovací řízení či kroky související s předvoláním, za které odpovídá vykonavatel.

Je rovněž povinností soudního tajemníka, aby z vlastního podnětu informoval vykonavatele o probíhajících určovacích řízeních nebo krocích a o příslušných provedených úkonech, které mohou mít vliv na řízení.

Zejména

soudci přísluší:

vydávat v případě nutnosti předběžný příkaz,

rozhodovat o námitce proti výkonu a postižení a stanovit pořadí nároků ve lhůtě maximálně tří měsíců od data podání námítky či stížnosti,

rozhodovat, bez možnosti odvolání, o námitkách vůči opatřením a rozhodnutím vykonavatele,

rozhodovat o jiných otázkách vznesených vykonavatelem, účastníky řízení nebo zainteresovanými třetími stranami.

Vykonavateli přísluší:

činit nezbytná opatření pro ověření zákonnosti exekučního titulu a nahlížet do počítačových záznamů nucených výkonů a do databází s přímým elektronickým vyhledáváním za účelem určení postižitelného majetku,

doručovat předvolání osobě, vůči níž je navrhován výkon, včetně případů, v nichž je příslušná osoba předvolána za účelem určení postižitelného majetku,

pokud nebyl zjištěn postižitelný majetek,

provádět zabavení a poté stanovovat cenové nabídky,

realizovat prodej, vypořádání a platbu.

V případě nucených výkonů zahájených v Portugalsku je věcná příslušnost soudů následující:

(Články 111 až 131 zákona č. 62/2013 ze dne 26. srpna 2013, který je dostupný [zde](#))

Soudní sekce pro výkon rozhodnutí (*juízos de execução*) ústředního okresního soudu (*Instância Central do Tribunal de Comarca*) mají pravomoci pro občanskoprávní vykonávací řízení, a to s výjimkou: příslušnosti přidělené soudu pro duševní vlastnictví, soudu pro hospodářskou soutěž, regulaci a dohled, námořnímu soudu, soudním sekcím pro věci rodiny a nezletilých (*juízos de família e menores*), soudním sekcím pro pracovní věci (*juízos do trabalho*) či soudním sekcím pro obchodní věci (*juízos de comércio*), a také pro vykonávání rozsudků vynesených trestní soudní sekcí (*juízo criminal*), kterými se podle práva pro trestní řízení nesmí zabývat soudní sekce pro občanskoprávní věci (*juízo cível*).

Pokud neexistuje soudní sekce pro výkon rozhodnutí nebo jiné příslušné sekce či specializované soudy, mají příslušnost soudní sekce s obecnou příslušností (nebo příslušná občanskoprávní soudní sekce, pokud existuje) místního okresního soudu.

Místní příslušnost portugalských soudů k zahájení vykonávacího řízení je následující (články 85 až 90 občanského soudního řádu, který je dostupný [zde](#)).

Obecně platí, že příslušnost pro nucený výkon má soud v místě trvalého bydliště nebo sídle osoby, vůči níž je navrhován výkon, není-li stanoveno jinak ve zvláštním právním ustanovení nebo v těchto pravidlech.

Strana požadující výkon se může rozhodnout pro soud v místě, kde měla být povinnost splněna, je-li žádáno o výkon vůči právnické osobě nebo má-li strana požadující výkon bydliště nebo sídlo v metropolitní oblasti Lisabonu nebo Porta a osoba, vůči níž je navrhován výkon, má bydliště nebo sídlo v téže metropolitní oblasti.

Pokud se nucený výkon týká vydání určité věci, případně dluhu zajištěného hmotnou zárukou, je pro výkon příslušný soud v místě, kde se věc nachází, nebo v místě, kde se má nacházet zatížený majetek.

Pokud má být vykonávací řízení zahájeno u soudu v místě trvalého bydliště nebo sídla osoby, vůči níž je navrhován výkon, a tato osoba nesídlí v Portugalsku, ale vlastní zde majetek, je příslušný soud v místě, kde se tento majetek nachází.

Soud v místě, kde se nachází majetek, má také příslušnost, pokud: vykonávací řízení musí být zahájeno u portugalského soudu, protože souvisí s platností založení nebo úpadku společností či jiných právnických osob se sídlem v Portugalsku nebo s platností rozhodnutí o jejich korporacích, a pokud neplatí žádná ze situací uvedených v předešlých či následujících pravidlech o výkonu.

V případech zahrnujících řadu vykonávacích řízení, která mají posuzovat soudy s různou místní příslušností, bude mít příslušnost soud v místě trvalého bydliště nebo sídla osoby, vůči níž je navrhován výkon.

Při výkonu rozhodnutí vyneseného portugalskými soudy je návrh na výkon podán v řízeních, v nichž bylo vyneseno příslušné rozhodnutí, a výkon je uveden ve spisu k dané věci. Pokud byl následně ve věci podán opravný prostředek, o výkonu je rozhodováno v odvolacím řízení. Je-li k výkonu rozhodnutí příslušná specializovaná soudní sekce, musí být této sekci co nejdříve zaslán opis soudního rozhodnutí, návrh vedoucí k výkonu rozhodnutí a související doklady.

Pokud rozhodnutí vydali rozhodci v rozhodčím řízení, které se uskutečnilo v Portugalsku, je příslušným soudem ve věci výkonu rozhodnutí okresní soud (*Tribunal da comarca*) v místě, kde se konalo rozhodčí řízení.

Pokud byla věc předložena odvolacímu soudu nebo Nejvyššímu soudu (*Supremo Tribunal de Justiça*), je příslušný soud v místě trvalého bydliště nebo sídla osoby, vůči níž je navrhován výkon.

V případě vykonávacích řízení týkajících se nákladů, pokut či odškodnění splatných v důsledku zneužívání soudních sporů, má příslušnost soud, u kterého probíhala řízení, která vedla k oznámení příslušného účtu či vypořádání. Vykonávací řízení týkající se nákladů, pokut či odškodnění probíhají prostřednictvím spojení příslušných věcí.

Pokud byl příkaz ukládající náhradu nákladů řízení, pokut či odškodnění vydán Odvolacím soudem či Nejvyšším soudem, probíhá vykonávací řízení u soudu prvního stupně, který má příslušnost v oblasti, v níž byla věc projednávána.

V případě výkonu založeného na rozsudku zahraničního soudu, včetně evropského exekučního titulu, má příslušnost soud v místě trvalého bydliště nebo sídla žalované strany.

Mimosoudní řízení předcházející výkonu rozhodnutí

Namísto soudního řízení se věřitel může rozhodnout, že použije správní řízení, které předchází výkonu rozhodnutí a které se označuje jako PEPEX

(mimosoudní řízení předcházející výkonu rozhodnutí (*procedimento extrajudicial pré-executivo*)).

Orgánem příslušným k provádění opatření v rámci tohoto řízení jsou vykonavatelé.

Řízení PEPEX je možné použít v těchto případech: vnitrostátní vykonatelná rozhodnutí, jiné vnitrostátní vykonatelné tituly, rozsudky zahraničních soudů prohlášené za vykonatelné, rozsudky, jejichž vykonatelnost vyplývá z právních předpisů, smluv či úmluv EU závazných pro Portugalsko, evropské exekuční tituly. V kterémkoli z těchto případů musí být splněny oba tyto požadavky:

věřitel musí mít exekuční titul, který splňuje požadavky umožňující navrhnout zkrácenou formu standardního vykonávacího řízení za účelem vyplacení peněžité částky, a

navrhovatel i žalovaná strana musí mít DIČ v Portugalsku, a to bez ohledu na svou státní příslušnost či trvalé bydliště.

Vykonavatelé musí provést vyhledávání majetku a příjmu s využitím DIČ žalovaného a mohou tak učinit pouze v portugalských databázích (nesmí nahlížet do databází jiných členských států). Portugalské právní předpisy umožňují zahraničním právníkům i fyzickým osobám žádat o DIČ, a to i tehdy, pokud v Portugalsku nevykonávají žádnou činnost ani zde nemají domicil.

PEPEX je elektronické řízení, které je rychlé a méně nákladné než soudní řízení. **První návrh** podává přímo věřitel prostřednictvím IT platformy.

Přístup k portálu daňového a celního úřadu lze získat pomocí přístupových údajů nebo prostřednictvím digitálního certifikátu občanského průkazu (*cartão de cidadão*).

Pokud věřitel jmenuje autorizovaného zástupce, mohou advokáti (Advogados) a právní poradci (Solicitadores) získat přístup k platformě pomocí digitálního certifikátu vydávaného pro tento účel jejich příslušnými profesními orgány.

Po podání návrhu je řízení automaticky postoupeno vykonavateli a věřitel rychle (zpravidla do pěti dnů po podání žádosti) obdrží informace o reálné možnosti vymožení pohledávky, nebo potvrzení, že ji nelze vymáhat pro daňové účely, aniž by bylo nutné zahájit soudní řízení.

Hlavním cílem tohoto postupu je získat dobrovolnou platbu. V rámci řízení PEPEX nelze provést opatření za účelem zabavení či obstavení. Aby k zabavení či obstavení mohlo dojít, je nutné změnit řízení PEPEX ve výkonávací řízení.

V rámci řízení PEPEX může adresát žádosti provést dobrovolnou platbu nebo dosáhnout platební dohody s žadatelem.

Kdykoli se žadatel rozhodne zaslat dlužníkovi oznámení, bude takové oznámení předáno osobně vykonavatelem.

Dlužníci, kteří jsou platně informováni o řízení PEPEX a nepodniknou žádné opatření, budou uvedeni ve veřejném seznamu dlužníků, a výše uvedený certifikát o nevymáhatečnosti tak může být vydán pro jiné právní a daňové účely. Po uhrazení pohledávky v plné výši se tento stav změní, jméno dlužníka se odstraní ze seznamu a informuje se daňový úřad.

V rámci řízení PEPEX mohou strany požádat o zásah soudce: navrhovatel může změnit řízení PEPEX ve výkonávací řízení, pokud nebyla získána dobrovolná platba; adresát, vůči němuž postup směřuje, tak může učinit podáním námítky proti řízení PEPEX.

Z hlediska nákladů je řízení PEPEX méně nákladné než soudní řízení. Za cenu jen 51,00 EUR plus DPH mohou věřitelé zjistit, zda je či není možné jejich pohledávku vymoci, bez ohledu na její hodnotu. V případě, že se nárok podaří vymoci, mohou být náklady u konkrétních případů vyšší než 51,00 EUR.

Je také třeba podotknout, že pokud se řízení PEPEX změní ve výkonávací řízení, jsou věřitelé zproštěni povinnosti uhradit počáteční soudní poplatek.

Řízení PEPEX je stanoveno v zákoně č. 32/2014 ze dne 30. května 2014, který je dostupný [zde](#), a je upraveno vyhláškou (Portaria) č. 233/2014 ze dne 14. listopadu 2014, která je dispozicí na tomto odkazu: [vyhláška o řízení Pepex](#).

3 Za jakých podmínek lze vydat vykonatelný právní titul nebo rozhodnutí?

3.1 Řízení

Celý postup výkonu rozhodnutí je založen na exekučním titulu, který určuje účel a výši návrhu na výkon rozhodnutí. Má se za to, že exekuční tituly zahrnují s ohledem na příslušný závazek i úroky z prodlení v zákonné výši.

Rozsudky jsou vykonatelné a exekuční tituly mohou být vydávány za těchto okolností:

a) Odsuzující rozsudky

Rozsudek se pokládá za vykonatelný titul až poté, co se stane pravomocným, s výjimkou případů, kdy opravný prostředek, který byl proti němu podán, nemá odkladný účinek.

Z hlediska vykonatelnosti jsou tituly a jiná rozhodnutí nebo úkony soudního orgánu, které vyžadují splnění určité povinnosti, rovnocenné rozsudku.

Rozhodnutí Arbitrážního soudu (*Tribunal Arbitral*) jsou vykonatelná za stejných podmínek jako rozsudky běžných soudů.

Aniž by tím byla dotčena ustanovení smluv, úmluv, předpisů EU a zvláštních zákonů, mohou rozhodnutí vydaná soudy nebo rozhodci v cizí zemi sloužit jako základ pro výkon až poté, co byla přezkoumána a potvrzena příslušným portugalským soudem.

K vykonatelnosti exekučních titulů vydaných v cizích zemích není zapotřebí jejich přezkum.

b) Písemnosti vyhotovené nebo osvědčené notářem nebo jinými subjekty či osobami zmocněnými za tímto účelem, které vyžadují stanovení nebo uznání jakéhokoli závazku

Písemnosti vyhotovené nebo osvědčené notářem nebo jinými subjekty či osobami zmocněnými za tímto účelem, v nichž jsou dohodnuty budoucí platby nebo v nichž jsou stanoveny budoucí závazky, mohou sloužit jako základ pro výkon, je-li písemnost vyhotovenou v souladu s ustanoveními obsaženými v těchto písemnostech nebo v případě, že takováto ustanovení neexistují, vykonatelností samotné písemnosti, prokázáno, že platba byla provedena za účelem uzavření obchodu nebo že závazek byl stanoven v důsledku dohody stran.

Písemnost podepsaná jménem jiné osoby je vykonatelná pouze tehdy, byl-li podpis ověřen notářem nebo jinými subjekty či osobami s pravomocemi k tomuto účelu.

c) Dluhové cenné papíry, i když jsou napsané pouze rukou, jsou-li v tomto případě skutkové okolnosti, které tvoří příslušný vztah, uvedeny v samotné písemnosti nebo stanoveny v návrhu na výkon

K dluhovým cenným papírům patří šeky, směnky a dluhopisy.

d) Písemnosti, jimž je vykonatelnost přiznána ve zvláštním ustanovení

Například návrhy na vydání platebního rozkazu, k nimž je přiložen exekuční titul, a zápisy ze schůzí spoluvlastníků domů.

3.2 Hlavní podmínky

S ohledem na pohledávku

Vymáhaná pohledávka musí být jistá, splatná a musí odpovídat fixní částce. Pokud tomu tak s ohledem na titul není, začne nucený výkon opatřeními, jejichž cílem je zajistit, aby byla pohledávka jistá, splatná a aby odpovídala fixní částce.

S ohledem na věřitele

Oprávněným je pouze osoba, která je ve vykonatelném titulu označena za věřitele. Je-li titul vystaven na doručitele, musí návrh výkonu na rozhodnutí podat tento doručitel.

Došlo-li ke zdědění práva nebo závazku, měl by být návrh na výkon rozhodnutí podán v souvislosti s dědici osob uvedených jako věřitelé či dlužníci vymáhaného závazku. V samotném návrhu na výkon rozhodnutí musí strana požadující výkon uvést skutečnosti prokazující dědictví.

S ohledem na dlužníka

Vykonávací řízení je nutno zahájit proti osobě, která je ve vykonatelném titulu označena jako dlužník.

Majetek strany, vůči níž je navrhován výkon, je zabaven i v případě, je-li z jakéhokoli důvodu v držení třetí strany, aniž by však byla dotčena práva, která tato třetí strana může uplatnit vůči straně požadující výkon.

Výkon v souvislosti s dluhem zajištěným věcnou zárukou k majetku třetí osoby je nutno zahájit přímo vůči této třetí osobě, pokud si strana požadující výkon přeje vymáhat plnění ze záruky bez ohledu na skutečnost, že je možné zažalovat přímo dlužníka.

Jestliže bylo vykonávací řízení zahájeno pouze proti třetí straně a je zřejmé, že majetek zatížený věcnou zárukou nepostačuje, může strana požadující výkon v rámci téhož řízení požádat o pokračování vykonávacího řízení vůči dlužníkovi, který bude zažalován o plné uspokojení předmětné pohledávky. Pokud majetek zatížený zástavním právem patří dlužníkovi, ale je v držení třetí strany, je možné tuto třetí stranu zažalovat spolu s dlužníkem.

Ve vykonávacím řízení proti subsidiárnímu dlužníkovi nemůže být majetek tohoto dlužníka zabaven, jestliže nebyl zabaven veškerý majetek hlavního dlužníka, za předpokladu, že subsidiární dlužník ve lhůtě na podání námitek vůči výkonu odůvodněně uplatní právo požadovat, aby výkon směřoval nejprve vůči hlavnímu dlužníkovi (*benefício da excussão*).

Je-li ve vykonávacím řízení vedeném proti jednomu z manželů zabaveno společné jmění manželů kvůli předpokladu, že majetek strany, vůči níž je navrhován výkon, nepostačuje k uhrazení dluhu, obdrží manžel strany, vůči níž je navrhován výkon, oznámení, aby požádal o vypořádání společného jmění nebo připojil osvědčení o probíhající řízení o vypořádání, neboť jinak bude vykonávací řízení ve vztahu ke společnému jmění pokračovat.

Je-li vykonávací řízení zahájeno proti jednomu z manželů, může strana požadující výkon na základě patřičných důvodů tvrdit, že dluh uvedený v jiném dokumentu než soudním rozhodnutím je společný. V takových případech je manžel strany, vůči níž je navrhován výkon, upozorněn, aby prohlásil, zda vzhledem k uvedeným důvodům souhlasí či nesouhlasí s tím, že se jedná o společný dluh; neučiní-li žádné prohlášení, považuje se dluh za společný, aniž by tím bylo dotčeno právo podat námitku.

Je-li vykonávací řízení zahájeno proti některému ze společných vlastníků bezpodílového majetku nebo majetku ve spoluvlastnictví, nelze podíly či konkrétní části bezpodílového majetku postihnout.

Je-li vykonávací řízení zahájeno proti dědicům, může být zabaven pouze majetek, který zdědili po zemřelém. Pokud se zabavení vztahuje na jiný majetek, může strana, vůči níž je navrhován výkon, uvést, který majetek v jejím vlastnictví pochází z pozůstalosti, a požádat vykonavatele o jeho vyloučení ze zabavení. Žádosti lze vyhovět v případě, že strana požadující výkon nevznese při slyšení námitky. Jestliže strana požadující výkon podá námitku proti vyloučení majetku ze zabavení, může strana, vůči níž je navrhován výkon, dosáhnout vyjmutí majetku ze zabavení v případě bezpodmínečného přijetí dědictví pouze tehdy, pokud uvede a u soudu prokáže, že:

- a) postihovaný majetek nepochází z pozůstalosti;
- b) z pozůstalosti nezískala větší majetek, než je uvedeno, a pokud ano, že tento majetek byl použit k uhrazení výloh spojených s pozůstalostí.

Právní ustanovení, na nichž je tento režim založen, jsou uvedena v odpovědi na otázku č. 1.

4 Předmět a povaha exekučních opatření

Hlavními exekučními opatřeními jsou:

zabavení,

prodej,

platba,

vydání věci,

provedení úkonu jiným subjektem na náklady strany, vůči níž je navrhován výkon.

Před těmito hlavními exekučními opatřeními či po nich mohou být provedena jiná pomocná opatření nezbytná pro jejich provedení (např. volba plnění v případě alternativního závazku; důkaz o splnění podmínky či provedení služby, na níž vymáhaný závazek závisí; vyrovnání vymáhaného závazku, pokud je nepeněžní; zhodnocení nahraditelného plnění třetí stranou; předběžné konzultace za účelem lokalizace a určení postižitelného majetku; registrace zabavení; zřízení depozitáře pro zabavený majetek; zveřejnění informací o prodeji zabaveného majetku; oznámení prodeje registračnímu úřadu).

Výběr exekučních opatření závisí na účelu výkonu, kterým může být: zaplacení peněžité částky, vydání určité věci, nebo provedení úkonu.

Pro účely vykonávacích řízení týkajících se úhrady peněžité částky jsou nejvhodnějšími exekučními opatřeními zabavení, prodej a platba.

Pro účely vykonávacích řízení týkajících se vydání určité věci je nejvhodnějším exekučním opatřením vydání uvedené věci zajištěné vykonavatelem. Nelze-li najít věc, kterou by měla strana požadující výkon obdržet, může tato strana změnit řízení ve vykonávací řízení týkající se úhrady peněžité částky prostřednictvím úhrady hodnoty věci a škod vzniklých jejím nevydáním.

V rámci vykonávacích řízení týkajících se provedení určitého úkonu je možné využít dvou vhodných alternativních exekučních opatření: provedení úkonu jinou osobou na náklady strany, vůči níž je navrhován výkon, pokud je úkon nahraditelný, plus náhradu škody za zpoždění; nebo vyplacení náhrady za vzniklé škody, pokud je úkon nenahraditelný, k čemuž je možné připočíst penále. Pokud strana požadující výkon vznese nárok na náhradu vzniklé škody, je úkon změněn ve vykonávací řízení týkající se úhrady peněžité částky.

4.1 Jaký druh majetku může být předmětem výkonu soudních rozhodnutí?

Předmětem řízení může být veškerý majetek dlužníka, který lze postihnout.

Výkon rozhodnutí se může vztahovat na majetek třetí strany, pokud je tento majetek vázán úvěrovou zárukou, nebo pokud je předmětem jednání poškozuujícího věřitele, proti němuž věřitel podal úspěšně námitku.

Postihnout lze pouze věci a práva, jež lze peněžně ocenit. Majetek, s nímž není možné legálně obchodovat, nelze postihnout.

S ohledem na výše uvedená pravidla se výkon rozhodnutí může vztahovat na tento majetek:

nemovitě věci,

movité věci,

pohledávky,

cenné papíry,

práva,

budoucí práva,

bankovní vklady,

dávky či mzdy,

bezpodílový majetek,

podíly ve společnostech,

obchodní prostory.

4.2 Jaké jsou účinky exekučních opatření?

Účinky zabavení

S výjimkou případů speciálně stanovených zákonem strana požadující výkon získává prostřednictvím zabavení právo, aby byly její pohledávky uhrazeny přednostně před jakýmkoli jiným věřitelem bez předchozí věcné záruky.

Pokud byl majetek strany, vůči níž je navrhován výkon, již obstaven, týká se přednost data, k němuž byl obstaven.

Aniž by byla dotčena pravidla, jimiž se řídí registrace, nelze se proti výkonu odvolávat na žádná jednání týkající se nakládání se zabaveným majetkem, jeho zatížení nebo pronájem.

Je-li pohledávka dlužníka zabavena, nelze se dovolávat zániku pohledávky, ke kterému došlo po okamžiku zabavení z důvodu závisejícího na vůli strany, vůči níž je navrhován výkon, nebo jejího dlužníka.

Vůči straně požadující výkon se nelze odvolávat na platbu v plné výši nebo na přiřazení (před zabavením) nájemného a poplatků za pronájem, které nejsou po splatnosti, pokud se tyto poplatky za pronájem a zapůjčení týkají období, které k datu zabavení ještě neuběhlo.

Pokud se zabavená věc ztratí, je vyvlastněna nebo utrpí pokles hodnoty, a v jakémkoli z případů, kdy existuje otázka náhrady škody třetí strany, ponechá si strana požadující výkon u příslušných pohledávek nebo u peněžitých částek vyplacených formou náhrady škody právo, které měla k dané věci.

Účinky prodeje

Nucený prodej převádí na kupujícího práva strany, vůči níž je navrhován výkon, k prodané položce.

Majetek je předáván bez jakýchkoli zástavních práv, která jej zatěžují, a bez jakýchkoli jiných věcných práv, která nebyla registrována před jakýmkoli obstavením, zabavením či zajištěním, s výjimkou těch, která vznikla dříve, což přináší účinky s ohledem na třetí strany bez ohledu na registraci.

Výše uvedená práva třetích stran, která vyprší, jsou přenesena do výtěžků z prodeje dotčeného majetku.

Účinky platby

Platba ukončuje výkon.

Platba může probíhat prostřednictvím peněžité úhrady, přidělení majetku věřiteli, přidělení příjmu či platby ve splátkách prostřednictvím dohody mezi stranou požadující výkon a stranou, vůči níž je výkon navrhován.

Účinky vydání věci

Pokud strana, vůči níž je navrhován výkon, dobrovolně nevydá požadovanou věc, použijí se doplňkově a s příslušnými úpravami ustanovení vztahující se na zabavení, a to prostřednictvím prohlídek a jiných nezbytných opatření.

Vydání může zahrnovat majetek náležející státu, jiným veřejným právníkům osobám, koncesionářům veřejně prospěšných staveb či služeb nebo dobročinných společností.

Pokud jde o movitý majetek, který je třeba zjistit počítáním, vážením či měřením, zajistí vykonavatel provedení nezbytných činností ve své přítomnosti a informuje stranu požadující výkon o splatném množství.

Pokud jde o nemovitý majetek, převede vykonavatel vlastnictví na stranu požadující výkon tím, že jí předá písemnosti a klíče, pokud existují, a uvědomí stranu, vůči níž je navrhován výkon, nájemníky a veškeré držitele, aby zajistil, že budou respektovat a uznávat práva strany požadující výkon.

Pokud je věc vlastněna společně s dalšími zúčastněnými stranami, je na stranu požadující výkon převedeno vlastnictví příslušného podílu.

Je-li majetek hlavním bydlíštěm strany, vůči níž je navrhován výkon, a má se za to, že by při jejím přestěhování mohly nastat závažné problémy, informuje vykonavatel o této skutečnosti předem obecní radu a příslušné orgány sociálního zabezpečení.

Je-li majetek hlavním bydlíštěm strany, vůči níž je navrhován výkon, a tato strana jej pronajala, odloží vykonavatel doručení, pokud je mu předloženo lékařské osvědčení uvádějící dobu, po níž je třeba výkon pozastavit, protože opatření by v důsledku akutního onemocnění osoby pobývající v těchto prostorách ohrozilo její život.

Účinky provedení úkonu

Pokud se strana požadující výkon rozhodne pro provedení úkonu, požádá o jmenování znalce, který provede odhad nákladů s tím spojených.

Po dokončení ohodnocení je zabaven majetek nezbytný k uhrazení stanovené částky, a to podle dalších podmínek vykonávacího řízení za účelem úhrady peněžité částky.

Pokud je dlužníkovi zakázáno provádět určitý úkon, a on jej provede, má věřitel právo požadovat, aby došlo k odstranění provedených prací, a to na náklady osoby, které bylo zakázáno takové práce uskutečnit.

Pokud by škoda utrpěná dlužníkem v důsledku odstranění prací byla výrazně vyšší než škoda utrpěná věřitelem, toto právo zanikne a bude splatná pouze náhrada škody podle všeobecných podmínek.

4.3 Jak dlouho platí tato opatření?

Prodej, platba, vydání věci a provedení určitého úkonu jsou exekuční opatření, která po provedení nemají časově omezenou platnost. Totéž platí pro zabavení, přičemž v případě zabavení majetku podléhajícího registraci se uplatní níže uvedená zvláštní pravidla.

S ohledem na zabavení nemovitého majetku podléhajícího registraci je registrace povinná a musí k ní dát podnět vykonavatel. V určitých případech, které jsou výslovně stanoveny zákonem, musí být registrace zabavení provedena jako prozatímní. Pokud se tak stane, prozatímní registrace vyprší, není-li změněna v registraci trvalou nebo obnovena během příslušné lhůty. Proto v případě zabavení majetku podléhajícího registraci, jehož registrace je prozatímní, musí vykonavatel zajistit změnu prozatímní registrace v trvalou, pokud je to mezitím možné, nebo ji obnovit na nezbytné období.

Vykonávací řízení, která byla zahájena, mohou skončit ve fázi počátečních úkonů za účelem lokalizace dlužníkovy majetku, bez dosažení platby, pokud počáteční úkony nepřinesou žádné výsledky do uplynutí lhůt stanovených v občanském právu procesním v závislosti na konkrétních případech a na použitelné formě řízení.

Právní ustanovení, na nichž je tento režim založen, jsou uvedena v odpovědi na otázku č. 1.

5 Je možné podat opravný prostředek proti rozhodnutí o nařízení takového opatření?

V širším slova smyslu se pojem „opravný prostředek“ (*recurso*) vztahuje na námitku proti výkonu rozhodnutí, na námitku vůči zabavení a na odvolání v užším slova smyslu.

Námitka proti výkonu rozhodnutí

Osoba, vůči níž je navrhován výkon, může napadnout výkon rozhodnutí vznesením námitek do 20 dnů od data, k němuž jí bylo doručeno předvolání.

Aniž by byla dotčena ustanovení mezinárodního práva a práva EU, která jsou pro Portugalsko závazná a mají přednost, se důvody pro námitku proti výkonu rozhodnutí v rámci vnitrostátních právních předpisů liší v závislosti na tom, zda je výkon založen na soudním rozhodnutí (omezenější spektrum důvodů), rozhodčím nálezem (o něco širší spektrum) nebo na jiném exekučním titulu (ještě širší spektrum).

Pokud je vykonávací řízení založeno na soudním rozhodnutí, mohou být námitky založeny pouze na těchto důvodech:

titul neexistuje nebo je nevymahatelný,

spis nebo jeho ověřená kopie jsou padělané či nepřesné, a to má dopad na podmínky vykonávacího řízení,

absence procedurální náležitosti, na níž závisí regulérnost vykonávacího řízení, aniž by bylo dotčeno její splnění,

neúčast žalovaného v deklaratorním řízení, pokud nastane některá ze situací uvedených v čl. 696 písm. e) občanského soudního řádu (předvolání nebylo

doručeno nebo je neplatné; neexistence vyrozumění o předvolání z důvodů, jež nelze přičíst žalovanému; neexistence námitek z důvodu vyšší moci),

nejistota, nevymahatelnost nebo nepeněžní charakter vymáhaného závazku, které nebyly řešeny v počáteční fázi vykonávacího řízení,

případ posuzovaný před vykonáním rozsudku,

jakýkoli faktor rušící či měnící závazek, pokud následuje po ukončení diskuze v určovacím procesu a pokud je možné doložit písemné doklady; prekluzi

práva nebo závazku je možné prokázat jakýmkoli prostředky,

protinárok vůči osobě požadující výkon s cílem dosáhnout započtení pohledávek,

pokud je zahrnut rozsudek schvalující přiznání či narovnání, jakýkoli důvod neplatnosti nebo možnosti zneplatnění těchto úkonů.

Je-li výkon založen na rozhodčím nálezem, lze se kromě důvodů podání námítky proti výkonu odvolat také na důvody, na nichž lze založit soudní zrušení téhož rozhodnutí, aniž by byla dotčena ustanovení **zákona o dobrovolném rozhodčím řízení (Lei da Arbitragem Voluntária)**.

Není-li výkon založen na soudním rozhodnutí nebo na návrhu na předběžný soudní příkaz, k němuž byl exekuční titul připojen, lze kromě již uvedených důvodů pro podání námítky proti výkonu založenému na soudním rozhodnutí uvést jakékoli jiné důvody, na něž se lze odvolat jako na obranu v určovacím procesu.

Námítka vůči zabavení

Strana, vůči níž je navrhován výkon, její manžel či manželka a třetí strany mohou podat námitku proti zabavení určitého majetku v následujících případech. Pokud je zabaven majetek patřící straně, vůči níž je navrhován výkon, může tato strana podat námitku proti zabavení na základě kteréhokoli z těchto důvodů: nepřipustnost zabavení skutečně zabaveného majetku nebo rozsah, v němž bylo zabavení provedeno,

okamžité zabavení majetku, které vymáhaný dluh uspokojuje pouze doplňkově,

zabavení majetku, který by neměl být opatřením postižen, protože podle podmínek hmotného práva neuspokojuje vymáhaný dluh.

Pokud zabavení nebo jakákoli soudně nařízená konfiskace či vydání majetku porušuje právo vlastnictví nebo jakékoli jiné právo neslučitelné s provedením nebo rozsahem opatření, které je delegováno na někoho, kdo není účastníkem řízení, může se poškozená strana tohoto práva domáhat tak, že jako třetí strana podá žalobu na vydání neprávem odňaté věci.

Manžel, který je v pozici třetí strany, může bez svolení druhého z manželů bránit svá práva ohledně vlastního majetku či společného majetku, která byla neoprávněně dotčena zabavením.

Právní ustanovení, na nichž je tento režim založen, jsou uvedena v odpovědi na otázku č. 1.

Opravné prostředky

Řádné opravné prostředky mohou být odvolání (*de apelação*) (podaná proti rozhodnutím vyneseným soudem prvního stupně) nebo kasační opravné prostředky (*de revista*) (podané k Nejvyššímu soudu). Řádné opravné prostředky proti rozhodnutím vyneseným ve vykonávacích řízeních se řídí ustanoveními použitelnými na určovací proces.

Zpravidla je běžný opravný prostředek přípustný pouze tehdy, pokud hodnota případu přesahuje určitou částku, pro niž má soud, proti jehož rozhodnutí byl opravný prostředek podán, příslušnost, a pokud jsou napadené rozsudky nepříznivé pro navrhovatele svou výší, která rovněž přesahuje částku, pro niž má soud příslušnost. V Portugalsku činí částka, pro niž má příslušnost Odvolací soud, 30 000,00 EUR a částka, pro niž má příslušnost soud prvního stupně, 5 000,00 EUR.

Vykonávací řízení stanoví určitá předběžná určení, která mohou či nemusí proběhnout, v závislosti na konkrétním případě – např. napadení exekuce prostřednictvím opatření v podobě žaloby na vydání neprávem odňaté věci vznesené stranou, vůči níž je navrhován výkon, námítky proti zabavení podané stranou, vůči níž je navrhován výkon, nebo třetími stranami, ověření a stanovení pořadí nároků, pokud existují věřitelé s věcnou zárukou na zabaveném majetku, kteří požadují úhradu svých příslušných nároků z výměšku ze zabaveného majetku. Opravný prostředek rovněž vychází z rozhodnutí učiněných na základě uvedených předběžných určení za výše stanovených podmínek.

Ve vykonávacích řízeních se opravný prostředek může týkat zejména:

rozhodnutí posuzujícího odvolání soudce,

rozhodnutí posuzujícího výlučnou příslušnost určitého soudu,

rozhodnutí nařizujícího přerušení řízení,

usnesení o přijetí nebo odmítnutí procesní písemnosti (*articulado*) nebo předloženého důkazu,

rozhodnutí ukládajícího pokutu nebo procesní sankci,

rozhodnutí nařizujícího zrušení jakékoli registrace,

rozhodnutí učiněného po konečném rozsudku,

rozhodnutí, která by bylo zcela zbytečné napadat prostřednictvím opravného prostředku proti konečnému rozhodnutí,

rozhodnutí pozastavujících, rušících nebo anulujících výkon rozhodnutí,

rozhodnutí o anulování prodeje,

rozhodnutí o uplatnění předkupního práva nebo práva na odkup,

usnesení o předběžném zamítnutí, a to i v částečném rozsahu, návrhu na výkon rozhodnutí,

usnesení o zamítnutí návrhu na výkon rozhodnutí.

Předmětem kasačního opravného prostředku mohou být:

rozhodnutí Odvolacího soudu vynesená na základě opravného prostředku v řízeních o vypořádání, která nezávisí na jednoduché aritmetické kalkulaci, na ověření a stanovení pořadí žalob nebo na námitkách vznesených proti výkonu,

tímto nejsou dotčeny případy, v nichž je opravný prostředek k Nejvyššímu soudu vždy přípustný.

Pravidla upravující opravné prostředky ve vykonávacím řízení jsou stanovena v člancích 852 až 854 občanského soudního řádu, který je dostupný prostřednictvím tohoto odkazu: [občanský soudní řád](#).

6 Existují nějaká omezení exekuce a výkonu rozhodnutí, konkrétně v souvislosti s ochranou dlužníka nebo lhůtami?

Ano, existují určitá omezení vztahující se k ochraně dlužníka. Některá z nich se týkají zabavení, jiná výkonu v souvislosti se lhůtami.

Omezení ohledně postihu, která se vztahují k ochraně dlužníka, zahrnují absolutní či celkové vyloučení z postihu, relativní nepostižitelnost a částečnou nepostižitelnost určitého dlužníkovu majetku. Existují ještě další dvě omezení: první je spojeno s ochranou společného jmění manželů, je-li vykonávací řízení vedeno pouze proti jednomu z manželů, a druhé vychází ze zásady proporcionality, podle níž by měl být zabaven pouze majetek nezbytný k uspokojení dluhu a výdajů vzniklých při výkonu rozhodnutí.

Plynutí času může představovat limit výkonu rozhodnutí v případě prekluze nebo promlčení. Po uplynutí příslušných lhůt zaniká právo, které je vymáháno.

Fungování těchto omezení v souvislosti s ochranou dlužníka a lhůtami je vysvětleno níže.

Absolutní či celkové vyloučení z postihu

Kromě zboží, které je nepostižitelné na základě zvláštního ustanovení, jsou absolutně nepostižitelné:

nezcizitelné předměty nebo práva,

majetek ve vlastnictví státu a dalších veřejných právnických osob,

předměty, jejichž exekuce by byla v rozporu s dobrými mravy nebo by neměla ekonomický význam, neboť jejich tržní hodnota je zanedbatelná,

předměty zvláště určené k veřejnému uctívání,

hrobky,

pomůcky a předměty, které jsou nezbytné pro postižené osoby a k ošetřování nemocných.

Relativně nepostižitelný majetek

Majetek státu a jiných veřejných právnických osob, subjektů oprávněných k provádění veřejných prací nebo provozování veřejných služeb a dobročinných subjektů, který je zvláště přiřazen pro veřejné účely, vyjma případů vymáhání plateb dluhů zajištěných věcnou zárukou k dané věci, je nepostižitelný.

Pracovní nástroje strany, vůči níž je navrhován výkon, a věci nezbytné pro výkon jejího povolání nebo odborné přípravy, jsou také vyloučeny z postihu, pokud tato strana neuvede, že mohou být zabaveny, nebo pokud je účelem výkonu uhrazení jejich nákupní ceny či ceny jejich opravy nebo pokud jsou zabaveny jako hmotný majetek v rámci obchodních prostor,

Vyloučen z postihu je také majetek tvořený nezbytným vybavením domácnosti v aktuálním domově strany, vůči níž je navrhován výkon, pokud je účelem výkonu rozhodnutí platba za věci samotné nebo úhrada jejich opravy.

Částečně postižitelný majetek

Ze zabavení jsou vyloučeny dvě třetiny čisté mzdy, platu, pravidelných dávek pobíraných ve formě starobního důchodu nebo jiných sociálních dávek, pojištění, odškodnění v případě úrazu nebo renty či jiných plateb podobného druhu, které zajišťují obživu strany, vůči níž je navrhován výkon.

Pro účely výpočtu čisté části výše uvedených plateb se berou v úvahu pouze příspěvky, které jsou stanoveny zákonem.

Pro nepostižitelnost těchto plateb je stanoven maximální limit v podobě částky odpovídající třem celostátním minimálním mzdám v okamžiku zabavení a minimální limit ve výši jedné celostátní minimální mzdy, nemá-li dlužník žádný jiný příjem.

Výše uvedené limity neplatí v případech, kdy je pohledávka vymáhána pro účely výživného, přičemž nepostižitelná je částka rovnající se plnému nepřispěvkovému důchodu.

Při zabavení peněz či bankovních zůstatků je nepostižitelná částka rovnající se celostátní minimální mzdě, nebo v případě vyživovací povinnosti částka rovnající se plnému nepřispěvkovému důchodu. (Tato nepostižitelnost a výše uvedená částečná nepostižitelnost se nekumulují.)

Po zvážení výše a povahy uplatňované pohledávky a potřeb strany, vůči níž je navrhován výkon, a její rodiny, může soud výjimečně na žádost strany, vůči níž je navrhován výkon, snížit část jejího příjmu, kterou lze postihnout výkonem rozhodnutí, po dobu, kterou považuje za přiměřenou, nebo dokonce z výkonu vyjmout celý její příjem, a to po dobu nejvýše jednoho roku.

Nepostižitelnost peněžitých částek nebo bankovních vkladů

Peněžité částky nebo bankovní vklady, které vyplývají z uspokojení nepostižitelné pohledávky, jsou nepostižitelné, a to za stejných podmínek jako původní pohledávka.

Limity zabavení společného jmění ve výkonávacích řízeních vedených proti jednomu z manželů

Je-li společné jmění manželů zabaveno v rámci výkonávacího řízení vedeného pouze proti jednomu z manželů, protože se předpokládá, že strana, vůči níž je navrhován výkon, nemá dostatečný majetek, obdrží manžel dlužníka upozornění, aby do 20 dnů zažádal o vypořádání společného jmění nebo připojil osvědčení o probíhajícímu řízení o vypořádání, neboť jinak bude výkonávací řízení ve vztahu ke společnému jmění pokračovat.

Po připojení žádosti o vypořádání nebo osvědčení o probíhajícímu řízení je výkon rozhodnutí pozastaven do doby, než proběhne rozdělení společného jmění. Pokud v důsledku rozdělení zabavený majetek nepřípadně straně, vůči níž je navrhován výkon, může být zabaven jiný majetek, který jí připadl, a předchozí zabavení zůstává v platnosti až do doby, než bude provedeno nové.

Obecná pravidla týkající se postižitelného majetku a limitů zabavení jsou stanovena v článcích 735 až 747 [občanského soudního řádu](#).

Limity zabavení zavedené v důsledku proporcionality

Zabavit lze pouze majetek, který je zapotřebí k uhrazení vymáhaného dluhu a předvídatelných nákladů na výkon rozhodnutí, u nichž je pro účely zabavení, a aniž by bylo dotčeno pozdější vyrovnání, předpokládána výše 20 %, 10 % a 5 % částky, jež je předmětem výkonávacího řízení, v závislosti na tom, zda tato hodnota spadá do finančního stropu pro příslušnost okresního soudu, nebo přesahuje strop pro příslušnost okresního soudu, přičemž však není čtyřnásobně překročena hodnota stanovená pro Odvolací soud, případně je vyšší než posledně uvedená hodnota. Finanční strop pro příslušnost okresního soudu činí 5 000,00 EUR a pro Odvolací soud 30 000,00 EUR (týká se roku 2021, kdy byl tento informativní přehled revidován). Obě hodnoty jsou stanoveny v článku 44 zákona č. 62/2013 ze dne 26. srpna 2013, který je dostupný [zde](#).

Limity výkonu vzešlé z promlčecích lhůt

Na soudní ochranu (jejíž existence či ustanovení závisí na vůli stran) se zpravidla vztahuje promlčení, není-li vykonávána během lhůty stanovené zákonem. Soud nesmí stanovit promlčecí lhůtu z vlastního podnětu. Aby byla promlčecí lhůta účinná, musí být soudně či mimosoudně uplatněna osobou, která z ní má prospěch, jejím zástupcem nebo případně státním žalobcem, nemá-li daná osoba procesní způsobilost.

Po uplynutí promlčecí lhůty může oprávněná osoba (dlužník) odmítnout provedení platby či jakkoli napadnout výkon promlčeného práva. Pokud by proti dané osobě bylo vedeno výkonávací řízení, může dlužník, vůči němuž je navrhován výkon, podat vůči výkonu námitku pomocí žaloby na vydání neprávem odňaté věci, v rámci níž se odvolá na promlčení. Lhůta pro námitky proti výkonu je 20 dní od doručení předvolání.

Dlužník však nesmí usilovat o navrácení splátky, kterou o své vůli provedl s cílem splnit promlčený závazek, i když byla tato splátka provedena bez vědomí o promlčecí lhůtě. Toto pravidlo platí pro všechny formy uspokojení promlčeného práva, a také pro jeho uznání nebo poskytnutí záruk.

Věřitel dlužníka a třetí strany s oprávněným zájmem na vyhlášení promlčecí lhůty mohou využít promlčecí lhůtu proti straně požadující výkon, i když se dlužník této možnosti vzdal. Pokud se jí však dlužník vzdal, mohou se jeho věřitelé na promlčecí lhůtu odvolat pouze tehdy, pokud byly splněny požadavky stanovené v občanském právu pro odpůrci žalobu (*impugnação Pauliana*).

Pokud žalovaný dlužník nevznese námitku promlčení a spor prohraje, nemá rozhodnutá věc vliv na právo udělené věřitelům.

Běžná promlčecí lhůta činí 20 let, existují však i kratší lhůty.

Pětiletá promlčecí lhůta platí pro tyto položky:

- doživotní důchody a pozemkové renty,
- nájemné a poplatky za pronájem splatné ze strany nájemníka, i když byly zaplacený pouze jednou,
- dlouhodobé pronájmy,
- úroky stanovené smlouvou či zákonem, včetně hrubého úroku a firemních dividend,
- míry amortizace kapitálu splatné s úrokem,
- splatné platby výživného
- a jiné periodicky obnovitelné platby.

Zákon stanoví předpokládané promlčecí lhůty (na základě předpokladu splnění) v následujících případech:

pohledávky zařízení poskytujících ubytování, stravu či nápoje související s ubytováním, stravou či nápoji, které poskytují, se promlčí po šesti měsících, aniž by byla dotčena níže uvedená dvouletá promlčecí lhůta,

pohledávky zařízení, která poskytují ubytování nebo ubytování společně se stravou či nápoji studentům, se promlčí po dvou letech, stejně jako pohledávky zařízení, která poskytují vzdělávání, výuku, pomoc či léčbu, ve vztahu k poskytovaným službám,

pohledávky obchodníků v případě předmětů prodaných osobě, která není obchodníkem, nebo předmětů, které neslouží pro její podnikatelskou činnost, jsou promlčeny po dvou letech, stejně jako pohledávky subjektů, jež se profesně angažují v daném odvětví, v případě dodávek zboží či výrobků, provádění prací či řízení záležitosti jiné strany, včetně vzniklých výdajů, pokud není příslušná služba určena pro průmyslovou činnost dlužníka,

pohledávky za služby poskytnuté při výkonu svobodných povolání a na úhradu odpovídajících výdajů jsou promlčeny po dvou letech.

Pokud je zahrnuta promlčecí lhůta uvedená v občanském právu jako předpokládaná promlčecí lhůta, platí následující pravidla:

Předpoklad splnění prostřednictvím uplynutí lhůty je možné vyvrátit pouze uznáním ze strany původního dlužníka nebo osoby, na niž byl nárok převeden na základě dědění.

Mimosoudní uznání je platné pouze v písemné formě.

Nárok je pokládán za uznáný, pokud dlužník odmítne svědčit či přísahat před soudem, nebo provede jakékoli právní úkony, které jsou neslučitelné s domněnkou splnění.

Promlčení práv uznaných v soudním rozhodnutí nebo exekučním titulu funguje následovně:

Pokud zákon stanoví kratší promlčecí lhůtu, byť jen předpokládanou, pro právo jiné než běžné, podléhá právo pozdější promlčecí lhůtě, pokud překráá soudní rozhodnutí, které zajistilo sílu nabytí právní moci uznávající právo, nebo jiný exekuční titul.

Pokud však rozsudek či jiný titul odkazuje na splátky, které ještě nejsou splatné, je promlčecí lhůta ve vztahu k takovým splátkám i nadále kratší.

Občanský zákoník (Código Civil) stanoví pravidla týkající se začátku, stavění a přerušení promlčecí lhůty. Existují-li důvody pro stavění (např. nezletilost, vojenská služba, zásah vyšší moci, chyba dlužníka), promlčecí lhůta nezačne běžet ani neběží. V případě přerušení promlčecí lhůty se uplynulý čas stane zcela nevyužitým a začne běžet nová promlčecí lhůta.

Věřitel, který má zájem o přerušení promlčecí lhůty, tak může učinit využitím jednoho z těchto úkonů nebo odvoláním se na něj:

předvolání nebo soudní oznámení o jakémkoli úkonu, který přímo či nepřímo vyjadřuje záměr vykonávat právo, bez ohledu na to, jakého typu řízení se týká, a i když soud nemá příslušnost.

Pokud předvolání či oznámení není provedeno do pěti dnů od jeho navrhnutí, a to z důvodu, který nelze připsat navrhovateli, bude promlčecí lhůta přerušena po uplynutí pěti dnů.

Zrušení předvolání či oznámení nebrání přerušení stanovenému v předešlých odstavcích.

Pro účely tohoto článku jsou veškeré soudní prostředky, jimiž je osoba, vůči níž je právo možné vykonávat, informována o příslušném úkonu, pokládány za ekvivalentní předvolání či oznámení.

rozhodčí smlouva, která přeruší promlčecí lhůtu vztahující se k právu, které je potvrzeno,

uznání práva před příslušným držitelem ze strany osoby, vůči níž může být právo vykonáváno,

tacitní uznání bude relevantní jen tehdy, pokud je výsledkem událostí, které takové uznání jednoznačně vyjadřují.

Přerušení promlčecí lhůty má následující účinky (nestanoví-li zákon konkrétně jinak):

veškerý dosud uplynulý čas není brán v potaz,

od okamžiku přerušujícího úkonu začne běžet nová promlčecí lhůta,

nová promlčecí lhůta podléhá původní lhůtě.

Omezení výkonu z důvodu prekluze

Když ze zákona či vůle stran musí být určité právo vykonáno během určité lhůty, platí pravidla pro prekluzi, pokud zákon výslovně nehovoří o promlčecí lhůtě.

Prekluze může být zastavena pouze provedením úkonu, jemuž zákon či dohoda připisuje preventivní účinek, a to ve lhůtě stanovené zákonem či dohodou.

Pouhé podání návrhu určovací nebo vykonávací žaloby brání prekluzi, aniž by bylo nutné doručit dlužníkovi předvolání. Je-li lhůta stanovena ve smlouvě či v právním ustanovení týkajícím se příslušného nároku, brání prekluze také uznání takového nároku ze strany osoby, vůči níž musí být tento nárok uplatněn.

Prekluzivní lhůtu lze pozastavit nebo přerušit pouze tehdy, je-li to stanoveno zákonem, a začíná běžet v okamžiku, kdy lze právo oprávněně vykonat, není-li zákonem stanoveno jinak.

Prekluzi posuzuje soud i bez návrhu a je možné ji uplatnit v jakékoli fázi řízení, pokud se týká nároků, jichž se nelze zříci. Pokud odkazuje na nutné uplatnitelné nároky, na základě nichž je vedeno vykonávací řízení, musí být prekluze navržena osobou, která z ní má užitek (v zásadě dlužník, vůči němuž je navrhován výkon).

Vymezení a účinky promlčecí lhůty a prekluze jsou stanoveny v článcích 309 až 340 občanského zákoníku, který je dostupný [zde](#).

Upozornění:

Informace obsažené v tomto informativním přehledu nejsou pro kontaktní místo Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, soudy ani jiné subjekty a orgány závazné. Je třeba řídit se platnými právními předpisy. Dané informace jsou pravidelně aktualizovány i s ohledem na vývoj judikatury.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 20/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.